

## NGB 50 - et jubileumsnummer

NGB 50 - et jubileumsnummer

Vi markerer Norsk Grotteblad nr 50 med å beskrive et utvalg av grottene i Norge.

Hensikten med bladet er å informere nybegynnere om et utvalg grotter de kan gå i, fortelle mer erfarne grottere om avanserte turer og bidra til å utvikle grottenettverket vårt. Vi har også tatt med en del generell informasjon som kan være til hjelp og nytte for både nye og gamle grottere.

Det er mange grotter som kunne ha vært med i et nr som dette. Vi har lagt vekt på å plukke ut grotter som til sammen viser mangfoldet som finnes i norske grotter, herunder geografisk plassering, størrelse og type. Noen grotter er små og enkle, andre er små og trange, mens andre igjen er store og kompliserte.

Mange av grottene er kjente, andre relativt ukjente. Et kart med en oversikt over grottene finnes på baksiden av dette bladet. Man får et inntrykk av variasjonen ved å dra på tur i f.eks. Liseterbekkgrotta, Jordbrugrotta, Russågrotta eller Fasettgrotta. I mange grotter finnes det en bekk, som kan gjøre turen både sportslig og kanskje litt kjølig om man ikke er kledd etter forholdene. Gode eksempler er Kvanndalshola og Ytterlihullet, - men disse bør av hensyn til egen sikkerhet ikke besøkes i flomperioder. En grotte trenger ikke være lang for at man skal kunne oppleve grottefølelsen og ha en fullverdig tur. Eksempler er Svarttjernsgrottene, Nedre Ramsåsgrotta, Navnløsgrotta og Jutulstuggu. Mens førstnevnte er en kalksteinsgrotte, er sistnevnte en tektonisk grotte. De aller fleste grottene i Norge er imidlertid utviklet i marmor.

Har du lyst til å prøve noen trange passasjer? Det ligger i sakens natur at det i alle grotter finnes steder der det er trangt, det er når det blir for trangt at grottegangen stopper. Men mange grotter har passerbare trange partier. Et eksempel er Brevsprekka i Setergrotta (se forsiden av bladet). Greier du å finne veien ut fra de øverste deler av Meandergangen i Svarthammahola? Eller komme deg ut i Jordbruhullet fra Stormdalshullet? Mange av oss vil nok aldri greie mer enn 10 meter av Nedre Kvanndalshola.

Noen grotter er enkle å ta seg fram i, mens andre krever teknisk utstyr. Derfor har NGF utviklet en skala som kan brukes til å angi hvor vanskelig en tur kan være. Merk at det er turen som graderes, ikke grotta som sådan. Turer i Kvithola og Vikgrotta er litt sportslige, mens Gildrehulen, Trollkyrkja, Øyfjellgrotta, Svarthammargrotta og Kvitforsgrotta er enkle å gå i. Løvstadgrotta er også enkel, - siden man bruker båt. En tur i Olafshølet er kort, men krever bruk av teknisk utstyr, fordi åpningen er en loddrett sjakt på over 40 m.

I bladet gjengis også de reviderte BCRA gradene. Som det står i ingressen er forskjellen i praksis liten. Graden av nøyaktighet gjengitt på de forskjellige grottekartene er derved relevant selv om kartet er gammelt. På noen av kartene er nøyaktigheten angitt i CRG grader. For de fleste praktiske formål samsvarer tallverdien i disse med BCRA, men vær oppmerksom på at bokstavrekkefølgen er motsatt. I CRG skalaen er C ment for bruk med grad 1-3, B med grad 4-5 og A med grad 6-7.

Tre lokale grotteområder er omtalt spesielt, med litt forskjellige innfallsvinkler. Trevor Faulkner beskriver og tolker grotter og grottedata i Bryggfjelldalen. Artikkelen om Tromsdalen er et eksempel på at det er mange grotteområder i Troms. Geologien i Burfjellet er også nevnt i en artikkel - her kan det skje mye spennende i årene fremover.

Når vi ferdes under jorden, må vi ta vare på oss selv og på grotta. Bladet inneholder derfor en del artikler om sikkerhet og vern, - les disse. Også en del andre artikler er tatt med, som tar for seg ulike aspekter som registrering av grotter, grottekartlegging og teknisk utstyr. Det pågår forskning, utforskning og kartlegging i noen av grottene. Ikke rør eller flytt merkepunkt eller vitenskapelige instrument. Parker på oppmerkede steder eller avklar parkeringsmulighetene med grunneier.

Bladet inneholder mange grottekart, herunder flere som aldri har vært publisert før. En del kart blir publisert for første gang i Norge. Noen kart har en historisk verdi pga sin alder, men er fremdeles egnet til å bruke som turgrunnlag selv om nye og bedre kart finnes. Dersom det ikke er siste versjon som er trykket er det fordi vi ikke har lyktes i å finne, eller i noen tilfeller få tillatelse til å bruke kartet. Mange av kartene er skannet fra gamle papirkopier, og til tross for tildels omfattende bearbeidelse er kvaliteten litt varierende. Opprettelse og vedlikehold av et skikkelig digitalt kartarkiv i NGF vil ta mye tid i årene som kommer. Dette er viktig å få på plass både av vernehensyn og med tanke på grotteredning, men ikke minst for å få samlet og systematisert den dokumentasjonen som faktisk finnes rundt omkring. Grotteregistreringsskjemaet på side 51 er en start på dette systemiseringsarbeidet, og vi oppfordrer alle til å bruke det.

Under arbeidet med artiklene har vi kommet over grottenavn skrevet på mange forskjellige måter. Når det gjelder grottenavn som er bundet til et kartfestet stedsnavn har vi tatt som utgangspunkt at det er den siste versjon av det topografiske kartet som er gjeldende, og vi har oppdatert grottenavnet tilsvarende. Også her er det et arbeid å gjøre, som er helt avhengig av god stedfesting (koordinatfesting) av grottene. En stor takk til alle artikkelforfattere! Takk også til både engelske, norske og svenske grottere som har gitt tillatelse til republisering av grottekart! Og uten David St. Pierres jakt på gamle kart og innhenting av tillatelser til å bruke dem, - hadde dette bladet neppe blitt til. En rekke kjente kilder, av og til kombinert med antagelser, samt utstrakt bruk av karttjenesten Arealis, skjuler seg bak dataene om grottenes høyde over havet, lengde og dybde. Vi takker også Nordland fylkeskommune for deres økonomiske

bidrag til dette nr.

Grottevern og sårbarhet er tema på en hver grottetur. Temaet er mer sammensatt enn vi ofte tenker over, og det vil være store variasjoner i hva som menes med "sårbar". Essensen av det vi har nevnt ovenfor, og det står i flere av artiklene, er at grottene skal tas vare på og overleveres til neste generasjon i samme stand som vi overtok dem. Det kan være en utfordring, men hvis man tar "Grottevettreglene" som utgangspunkt, og dertil bruker sunn fornuft, vil det helst gå bra.

- Ta ikke annet enn bilder.

- Etterlat ikke annet enn fotspor (og knapt nok det).

- Slå ikke i hjel annet enn tiden.

God grottetur!